

[Landbrugsministeren]

lingen givet tilslutning til disse emner. Alligevel kommer Socialdemokratiet nu af politisk-taktiske grunde eller andre grunde, man kan gisne om, og stiller ændringsforslag til disse områder, som man har givet klart og entydigt mandat til, som man har tilsluttet sig under førstebehandlingen, fordi, siger man, regeringen har foretaget sig noget på et andet område, som man ikke kan lide.

Hvordan vil hr. Bjørn Westh forestille sig, at der skulle kunne laves godt politisk håndværk, når en sådan holdning kommer for dagen?

I øvrigt efterlyste hr. Bjørn Westh visse af Folketingets medlemmers samvittighed. Man kunne med god ret spørge, hvordan hr. Bjørn Wesths samvittighed selv har det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Min samvittighed har det fint, hr. landbrugsminister. Jeg tilbyder landbrugsministeren forhandlinger, så vi kan få denne lovgivning på plads på en sådan måde, at det ikke generer EF, og på en sådan måde, at vi kan bevare dansk jord på danske hænder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges med 63 stemmer mod 51.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges med 66 stemmer mod 51.

§ 1, således ændret, og § 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

19) Anden behandling af lovforslag nr. L 217:

Forslag til lov om ændring af lov om landbrugssejendomme m.m.

Af landbrugsministeren (Tørnæs).
(Fremsat 26/10 88. Første behandling 17/11 88. Betænkning 17/5 89).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under et.

*Forhandling***Bjørn Westh (S):**

Så nåede vi frem til ændringerne af landbrugsloven, som Fremskridtspartiet fik som betaling for den refinansieringsordning, som hr. Glistrup nu anslår at ca. 16 landmænd har fået glæde af.

Jeg vil gerne spørge landbrugsministeren, om ikke det er forkert. Er det ikke næsten 100, der har fået glæde af den, af de 16.000, som regeringen i forsommeren for ca. 1 år siden anslog skulle have glæde af refinansieringsordningen?

Det er vel den største fiasko, vi har set i lang tid inden for Landbrugsministeriet. Jeg håber, Det Radikale Venstre er glad for den pris, det har betalt for denne lov.

Det, der især generer os, er, at der i landbrugsloven nu åbnes mulighed for, at mindre skovarealer, blot de er tilplantede, kan udstykes som frijord og gøres til genstand for fjernelse.

Det har været en fast holdning i Folketinget, at vi ikke har ønsket fjernelse, hverken til vore naturarealer eller til vore skovarealer. Det er rigtigt, at meget store skove i et vist omfang har kunnet udstykes og ikke er blevet det ret ofte. Det havde vi gerne set ændret også, men kunne vi stå fast på de nugældende regler, var meget nået. Regeringen bryder altså med dette og laver en ændring, som den ikke forpligtede sig til i forbindelse med refinansieringen, og som er meget imod vores holdning til fjernelse.

Landbrugsloven er i øvrigt dårlig for landmændene. Hvis man er i tvivl om det, kan man bare læse, hvad formanden for Dansk Landboungdom sagde. Det står i Landbrugsmagasi-

[Bjørn Westh]

net den 11. maj 1989, og selv om det er lidt langt, vil jeg alligevel tillade mig at citere Johan Schmidt, formand for Dansk Landboudom. Han siger om det lovforslag, vi behandler:

»Den unge landmand må ofte købe gård i konkurrence med etablerede landmænd, og den unge landmand har som regel ikke samme muligheder eller eventuelle skattefordele, som den etablerede, der køber gård nummer to, har. Vedtages en ny landbrugslov i den form, der er lagt op til i lovforslaget, vil denne situation blive forstærket yderligere. Ikke alene bliver konkurrencen fra etablerede landmænd skærpet, men der bliver også tale om konkurrence fra økonomisk velstillede byfolk, idet der åbnes mulighed for, at enhver uden nogen form for landmandsuddannelse kan købe ejendomme på op til 30 ha, og gives dispensation helt op til 50 ha . . .«, sagde Johan Schmidt og understregede: »Loven vil være som skabt for kapitalstærke byfolk, der ønsker at investere i herlighedsværdier uden reelt ønske om at drive landbrug som erhverv, og den vil være som skabt for den storbruger, der ønsker at blive endnu større.«

Det er Dansk Landboudoms karakteristisk af det lovforslag, vi her behandler, og på mange måder en helt rigtig og rimelig karakteristik, synes jeg. Den møder jeg i øvrigt også ofte i landbokredse. Hos almindelige landmænd, husmænd og gårdmænd, er der samme fornemmelse over for den lovgivning, vi her behandler.

Vores princip med hensyn til landbrug har været, at der skulle være muligheder for dem, der var uddannede til at være landmænd og skulle leve af det. De skulle have førsteet. Når de så havde fået denne førsteet, kunne alle for vores skyld godt få lov til at købe ejendomme. Vi syntes, vi skulle tage et hensyn til landboudommen og til de landmænd, der har mindre ejendomme, og som gerne vil supplere, så de kunne få en rimelig levevej ud af det. Det er bl.a. det, lovforslaget forhindrer.

Vi synes, det er meget uheldigt at åbne for samdrift af landbrugsejendomme over 25 km fra hinanden. Det vil give en dårlig struktur og dårlige forhold i landbruget. Det vil i øvrigt også betyde noget for trafikken. Hvem kan komme omkring med en firehjulstrækker? Jeg tror – det skulle formanden for Trafiksikkerhedskommissionen måske tænke på – at den øgede landbrugstrafik også vil betyde øgede trafik-

uheld. Det er også en af de dårlige konsekvenser af denne lov.

Ejendom nummer to kan udstykes sådan, at bygningerne tages fra, så vi får et helt nyt begreb i dansk jura, nemlig en landbrugsejendom uden bygninger. Det har vi aldrig haft før. Frastykning af bygningerne på ejendom nummer to svarer i virkeligheden til sammenlægning over 10 kilometers afstand – også noget, der er helt nyt.

Vi vil efter denne lov se, at gode ejendomme uden videre kan nedlægges, nedstykes, lige meget hvor mange penge staten har ydet for, at der blev bygget produktionsbygninger på en ejendom, at der blev foretaget jordfordeling, samlet jord til, givet jordkøbslån. En sådan ejendom kan nu uden videre nedstykes, nedlægges. Lovforslaget vil betyde, at en lang række ejendomme mister bopælspligten.

Det er i øvrigt pudsig at bemærke, at selv om Venstres folketingsgruppe egentlig ikke er skiftet så meget, fra Britta Schall Holberg var landbrugsminister, til hr. Tørnæs er blevet det – det er næsten de samme medlemmer – er holdningen til landdistrikterne fuldstændig ændret. For Britta Schall Holberg gjaldt det om at få så mange som muligt til at bo på landet på de mindre ejendomme. Nu åbner man for, at landbrugspligten kan tages bort fra alle ejendomme på under 2 ha. Det er 9.000 ejendomme, der dermed mister bopælspligten. Man åbner for, at bygningerne på ejendom nummer to kan frastykkes. Det er ca. 10.000 ejendomme, der her kan miste bopælspligten.

Jeg har lagt mærke til, at partiet Venstre ofte har gjort sig til talsmand for Landsforeningen af Landsbyer. Dette er diametralt modsat det, der er dennes politik. Det er diametralt modsat det, Britta Schall Holberg stod for som Venstres landbrugsminister for vel mindre end 2 år siden. Venstre følger åbenbart – lige meget hvad landbrugsministeren siger – bare ministerens holdning, uanset om det stemmer overens med det nære samfund, landdistrikternes liv osv. osv. Det er bemærkelsesværdigt.

Jeg skal så blot nævne til efterretning, at i denne lov har man tilsyneladende helt glemt, at der er noget, der hedder gartnerne. Gartnerne interesserer ikke regeringspartierne, gartnerne er helt ude. De kan få lov til at møde for de nye kommissioner og fortælle om deres synspunkter, men de kan bestemt ikke få lov til at blive medlemmer af hverken det ene eller det andet.

[Bjørn Westh]

Jeg vil også gerne sige, at dette er et meget stort bud, synes jeg, i Det Radikale Venstres holdning. Jeg har i øvrigt haft den oplevelse i vinter at blive inviteret ud i en husmandsforening, hvor man sagde, at man ikke ønskede at se radikale folketingsmedlemmer i den forsamling efter dette lovforslag. Jeg kan se, at fru Else Theill Sørensen smiler. Hun deltog også i mødet.

Svend Knudsen, tidligere formand for Jyske Husmænd, siger i Landbrugsmagasinet den 11. maj, at han ofte har stemt på De Radikale før, men har svært ved at gøre det igen. Han ser ikke mindst forliget om den nye landbrugslov som et direkte udslag af radikal svaghed.

Jeg synes også, det er beklageligt, at vi ikke kan nå frem til enighed om en landbrugslov. Vi har derfor stillet 3 ændringsforslag, som vi i og for sig ikke kræver vedtaget i den stillede form, men kunne vi få positive tilkendegivelser om intentionerne i det, vil vi være parate til at forhandle. Vi synes, landbruget fortjener, at der er et bredt fundament for landbrugslovgivningen, og vi beder derfor om at få forslaget til udvalgsbehandling igen mellem anden og tredje behandling. Vi vil gerne gå ind i en åben drøftelse af dette, en positiv drøftelse, men selvfølgelig med udgangspunkt i de ændringsforslag, vi har stillet, for vi tror, det vil være bedst for erhvervet, hvis der er et bredt flertal bag denne lov.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr. Bjørn Westh kan meget vel have ret i, at der er 1.500 landmænd, der har benyttet refinansieringsordningen af 1. juli 1988, men jeg tror nok også, at når vi taler om, hvor mange der har haft glæde af det, så er det ikke usandsynligt, at de 1.484 ikke har haft glæde af det, men blot af deres organisationer og rådgivere er blevet lokket ud på den galej. Det skal vi selvfølgelig ikke hovere over, men de kunne jo have læst det meget, meget udførlige betænkningensbidrag, som Fremskridtspartiet kom med til lovforslagets andenbehandling, hvor vi jo udpenslede og i alle detaljer beskrev de lidelser, som de 1.484 er kommet ud for. Så jeg tror i og for sig, at tallene i hr. Bjørn Wesths og Fremskridtspartiets regnskaber stemmer.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelve (RV):

Der var i og for sig ikke så meget nyt i hr. Bjørn Wesths beskrivelser af de følger, landbrugslovforslaget osv. vil få for dansk landbrug. Det er der nok ikke nogen grund til at diskutere.

Jeg hæftede mig især ved hr. Bjørn Wesths slutning. Jeg ved ikke, hvad Folketinget skal bruge hr. Bjørn Wesths erfaringer i det jyske hos radikale husmænd, der ikke ønsker at se radikale folketingsmedlemmer længere, til. Hvad hjælper det landbrugsloven og landbruget? Og hvad hjælper det i øvrigt landbrugsloven og landbruget at indkalde socialdemokratiske folketingsmedlemmer til møde i det jyske?

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Jeg var af den mening, at dette var en andenbehandling, og at vi diskuterede ændringsforslag, men jeg kan forstå, at hr. Bjørn Westh har startet den store diskussion og angriber partier til højre og venstre i salen.

Hr. Bjørn Westh sagde også, at Venstre havde glømt de holdninger, vi havde under den forrige landbrugsminister, fru Britta Schall Holberg, om at sikre landsbyerne og sikre en udvikling i landsbyerne. Et af de ændringsforslag, vi diskuterer nu, drejer sig netop om, at alle ejendomme på op til 30 ha kan købes af alle borgere, der så kan flytte ud og sikre liv ude i landsbyerne. Det er en liberalisering af landbrugsloven, men det er også en liberalisering, der gælder alle borgere, sådan at de får mulighed for at flytte ud i landsbyerne. På den måde sikrer vi altså en udvikling i landsbyerne, så det er stik imod det, som hr. Bjørn Westh sagde.

Hr. Bjørn Westh var også inde på bemærkningerne om, hvad landboudommen har peget på, og det kan vi vende tilbage til ved tredje behandling, men landboudommen har på en række områder peget på, at dette er en god lov. Man har bl.a. sagt, at når Bernstein III-betænkningen kommer, bliver der nogle muligheder for at hjælpe de yngre landmænd.

Dette har ikke relation til ændringsforslagene, men jeg var nødt til at svare hr. Bjørn Westh, når han tog disse ting op.

Rønholt (KF):

Man kunne let få den opfattelse, at Folketingets forretningsorden var ændret. Også jeg gik ud fra, at det var en andenbehandling, hvor vi skulle debattere ændringsforslagene.

Det Konservative Folkeparti har i betænkningensbidraget tilkendegivet, at vi med hensyn til det af Kristeligt Folkeparti stillede ændringsforslag vil redegøre for vores stilling ved lovforslagets andenbehandling.

Sådan som ændringsforslaget er formuleret, er vi af administrative årsager nødt til at stemme imod, men vi har sympati for de intentioner, der ligger bag ændringsforslaget, og er rede til at se på det under en videre udvalgsbehandling.

Man kan vurdere, om man skal ligestille ægtefæller med samlevende eller man – som formuleret i ændringsforslaget – skal indskrænke mulighederne for samlevende, så de får samme retsstilling som ægtefæller. Jeg har umiddelbart mest sympati for det første, men vi er rede til at diskutere det i udvalget.

De af Socialdemokratiet og SF stillede ændringsforslag er udtryk for en stramning i forhold til lovforslaget, hvilket vi ikke er indstillet på, ligesom vi ikke finder begrundelserne relevante. Vi finder ikke, at der kan argumenteres med frygt for fjerneje, al den stund disse muligheder har stået åbne siden Danmarks indmeldelse i EF. Bortset fra arealgrænsen sker der ikke ændringer i disse forhold. I dag er ca. 70 pct. af de private skove fritaget for landbrugspligt. Da forholdene i dag ikke har skabt tilstande, der er uacceptable, skønner vi ikke, at en liberalisering på dette område vil ændre bestående tilstande væsentligt.

De sidste to ændringsforslag kan vi ikke støtte – ud fra den betragtning, at der er tale om en stramning i forhold til lovforslaget.

Landbruget stiller med god grund store forventninger til lovforslagets vedtagelse. Alt for længe har landbrugsloven stillet urimeligt stramme krav vedrørende tilpasning til virkeligheden, og på visse områder virker den værre end stavnsbåndet.

Det Konservative Folkeparti har i mange år arbejdet for en væsentlig liberalisering af landbrugsloven. Vi er tilfreds med, at den endelig kan gennemføres.

Må jeg til slut sige, at jeg finder dele af formuleringen i betænkningen lidt groteske. Jeg kan forstå, at det er hr. Bjørn Westh, der har

lagt pen til. Jeg ved ikke, om hr. Bjørn Westh er vant til at spille russisk roulet, men revolverpolitik er det at skrive, at vil forligspartierne ikke makke ret, et det er klart bevis for, at forligspartierne på ingen måde har ønsket at finde en bred løsning.

Hr. Bjørn Westh har haft al den nødvendige tid og imødekommenhed til at få indflydelse på landbrugsloven. Men når Socialdemokratiet på forhånd har besluttet sig til ikke at medvirke, skal formuleringen vel snarere anvendes til en bekvem martyrolle.

Ingen har på noget tidspunkt fået ønsket fra Socialdemokratiet om at medvirke til lovens vedtagelse; udvalget har kun fået nogle krav om, hvorledes en forhandling kan indledes. Kun et parti, der har haft regeringsmonopol alt for længe, kan udtrykke sig på den måde.

Vi er og har hele tiden været rede til forhandling, hvis vi blot kunne få et reelt indtryk af, at Socialdemokratiet ville medvirke, men ikke med pistolen for brystet.

Formanden:

Til Tingets orientering vil jeg gerne citere § 12 i forretningsordenen: »Under . . . anden behandling kan der fremsættes udtalelser såvel om lovforslaget i almindelighed som om de enkelte paragraffer og om foreliggende ændringsforslag.«

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg synes bare, det vil være rimeligt, at jeg på nuværende tidspunkt meddeler, at Kristeligt Folkeparti tager sit ændringsforslag nr. 3 tilbage. Det er naturligvis stillet ud fra et ønske om at få en ligebehandling af ægtefæller i forhold til andre, sådan at ægteskabet ikke diskrimineres, men jeg er igennem svaret på et spørgsmål, jeg har stillet til landbrugsministeren, blevet klar over, at der er et par punkter mere, som jeg bør have med i forslaget. Derfor trækker jeg ændringsforslaget tilbage med henblik på under næste fase i udvalgsbehandlingen at genfremsætte det i en lidt ændret form, så det tilgodeser mit synspunkt.

Derved fritages alle øvrige partier for at skulle tage stilling til forslaget nu.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Hr. Glønborg har nu meddelt, at han tager det af Kristeligt Folkeparti stillede ændringsforslag nr. 3 tilbage. Ønsker andre at optage dette ændringsforslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er ændringsforslaget bortfaldet.

Bjørn Poulsen (SF):

SF har, hvad angår landbrugsloven, haft det udgangspunkt, at skal man ændre landbrugsloven – og det er vi helt enige i at man skal – bør man gøre det for at styrke det bedste ved dansk landbrug, dér, hvor produktionen i virkeligheden foregår, den produktion, der hjælper os både økonomisk og beskæftigelsesmæssigt, men samtidig er en produktion, der har givet os nogle miljøproblemer.

Det er lige netop dér, man bør sætte ind, og det er helt typisk ikke de store landbrug. Derfor har vi også hele tiden sagt, at skal man lave noget fornuftigt på dette område, skal man gøre de mindre ejendomme større. Man skal ikke bare hovedløst gøre de større ejendomme endnu større.

Det, der er lagt op til her, er helt klart det modsatte. Man bilder sig ind, at der er nogle størrelsesøkonomiske fordele ved landbruget, som slår alt andet.

Jeg mener, det er et af de største bluffnumre, der overhovedet har været set i dansk politik, hvad angår landbruget, at troen på de størrelsesøkonomiske fordele har været så stor, at man har kunnet gå med til dette her.

For naturligvis er der størrelsesøkonomiske fordele, men hvor langt rækker de? Efter at have læst meget af den debat, der har været specielt om dette emne vedrørende landbrugsloven, tror jeg ikke på, at der er ret mange økonomer på området, der vil skrive under på, at det er så godt, bare det bliver stort nok.

Jeg tror, man her begår en alvorlig fejl, og at det er det normale billede, vi har af udviklingen i dansk landbrug, nemlig at jo større ejendommene bliver, jo mindre bliver den animalske produktion, vi vil komme til at se i fremtiden. I og med, at man her har åbnet for adgangen til at opføre bygninger på lejet jord og for, at udenlandske koncerner kan blive råvareproducenter, åbner man for, at den almindelige animalske produktion flyttes fra det, vi kalder det almindelige landbrug, over til egentlige svinefabrikker, hvis det kan betale sig. Jeg tror imidler-

tid ikke, at vi på nuværende tidspunkt kan sige hverken det ene eller det andet om, hvorvidt det kan betale sig, og jeg ved i hvert fald, at ingen af os har ønsket den udvikling i dansk landbrug.

Dette er jo en andenbehandling, og hvis vi havde næret nogen større optimisme med hensyn til at komme i egentlige forhandlinger med regeringen om denne landbrugslovgivning, havde vi selvfølgelig stillet mange flere ændringsforslag end dem, vi har været med til; men vi har så megen optimisme tilbage, at vi er villige til at prøve at få noget rimeligt og fornuftigt ud af denne landbrugslovgivning, hvis forligspartierne vil diskutere de ændringsforslag, vi har stillet.

Hvis vi var gået en anden vej og havde stillet ændringsforslag ud fra det, vi synes burde være fremtidens landbrugslov, var det blevet et meget stort antal ændringsforslag, som havde berørt mange dele af selve landbrugsloven. Vi havde i hvert fald ikke accepteret den fri nedlægningsret. Vi havde heller ikke accepteret, at man ved hjælp af ændringer af forskellige former for afstandskrav risikerer at lave dårligere arronderinger end det, der ellers var mulighed for. Vi havde heller ikke accepteret, at man på den måde, som er foreslået i dette lovforslag, gør det vanskeligere for unge at etablere sig.

Det vil med 100 pct.s sikkerhed blive dårligere, og denne opfattelse fik vi bekræftet, da vi hørte hr. Sønderby her fra talerstolen sige, at det er noget, vi skal modvirke ved at forbedre YL-lånene; det viser, at også han er klar over det. Det er da også mærkeligt, at man herinde vil lave en lovgivning, der gør det dårligere for fremtidens landbrug, men så alligevel vil styrke deres stilling ved at forbedre YL-lånene; det er jo hovedløst – for at sige det meget mildt. Men det er klart, at det er en af de sager, hvor man kommer til Socialdemokratiet og SF og beder om at få et flertal, fordi man jo nok ikke får Fremskridtspartiet med til det. Det kan selvfølgelig være, at det indgår i forliget, men jeg tvivler nu på det, for dér vil man nok se et resultat, og det var der ikke meget af i refinansieringen – det er jeg helt enig med hr. Glistrup i.

Jeg synes, man på så mange måder har forspildt mulighederne for at lave en god lov for fremtidens landbrug. Dertil kommer den mærkelige fremgangsmåde, man har benyttet: først en refinansiering sidste år, så en ændring af landbrugsloven nu, og endelig kommer der må-

[Bjørn Poulsen]

ske noget i fremtiden, når den tredje delbetænkning, eller hvad det nu hedder, fra Bernsteinudvalget foreligger med forslag til, hvordan vi skal finansiere dansk landbrug i fremtiden. Jeg har svært ved at se fornuften i denne fremgangsmåde. Jeg synes, disse ting hører meget tæt sammen.

Men kan man få liberaliseringen igennem 100 pct., som man jo næsten gør med denne landbrugslovgivning, har man faktisk også på forhånd bestemt, hvorledes en eventuel finansiering skal være i fremtiden. Det er selvfølgelig det politiske ønske, man har. Jeg synes bare, det er for dårligt, og jeg vil i hvert fald, som det ser ud nu, ikke være med til at vedtage landbrugslovsforslaget. Men er der en åbning fra regeringspartierne eller fra forligspartierne, er vi også klar til at sætte os til forhandlingsbordet. Men indtil nu har vi ikke hørt noget i den retning.

Hvad angår De Radikales rolle i denne sag, er jeg lidt skuffet. Jeg kan godt forstå, at man ikke stiller sig herop og forsvare resultatet, men kun siger, at man har været nødt til at deltage i det. Det synes jeg om ikke andet er meget rart; men resultatet er vel også umuligt at forsvare.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne være med til at slukke det sidste gran af optimisme hos hr. Bjørn Poulsen ved at gøre opmærksom på, at da der foreligger et forlig på dette område, går jeg ud fra, at alle forligspartierne skal sige ja til en eventuel forhandling og et forhandlingsresultat. Og med den grundholdning, SF lægger frem, er CD på forhånd så kritisk, at jeg tror, de sidste lysskær af optimisme lige så godt kan blive fjernet med det samme.

Men i øvrigt vil jeg sige til hr. Bjørn Poulsen, at det er da ikke så underligt alt sammen. Det er da ikke så underligt, at man sidste sommer klarede en refinansiering som en ambulancetjeneste, at man nu klarer det generelle grundlag for landbruget, og at vi senere tager os af de vanskeligheder specielt for de unge, det måtte medføre, når vi ser, hvori de består. Hr. Bjørn Poulsen kan da ikke forlange, at vi skal begynde med at løse alle problemerne hu hej, vilde dyr, og måske også tage højde for noget, hvis opståen vi ikke engang aner noget om. Derfor

er det ikke så underligt, at det er delt op i en tretrinsraket. Vi er nærmest stolte over, at det lod sig gøre at få et flertal til at køre den raket igennem, hvad det jo ser ud til.

Endelig vil jeg gøre hr. Bjørn Poulsen opmærksom på, at alternativet til de større enheder, der måske kan give nogle problemer for nogle unge landmænd, ville være at køre videre med nogle små, urentable brug. Og hvad skulle det gavne unge landmænd, at de får nogle små, urentable brug? Det får de det da ikke bedre af.

Vi har taget konsekvensen af den ændring i strukturen, der sker over hele Europa. Vi har nu indrettet det danske landbrug på en måde, der er fremtidsorienteret, og hvis det giver problemer for nogle specielle grupper, er vi også rede til at forsøge at løse dem. Sådan hænger det såmænd sammen, og der er ikke megen mystik i det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Poulsen (SF):

Jeg kan da godt forstå, at man vil prøve at bortforklare noget af det, man har lavet, og det synes jeg da også sker udmærket. Men jeg kan nu ikke lade være med at grine lidt, når man taler om en tretrinsraket, hvoraf det første trin dårligt nok er begyndt endnu, på trods af at nummer to allerede var aftalt. For det kan vi vel blive enige om, CD's ordfører og undertegnede, at resultatet af det første, han lavede så smukt, denne ambulancetjeneste, var, at patienten døde, og det er selvfølgelig ubehageligt. Man må så bare håbe, at han måske kan genoplives på et andet tidspunkt, og det sidder vi og håber på.

I øvrigt vil jeg lige bemærke, at det er en fordel, når man hører efter, hvad andre siger. Vi sagde nemlig: Gør de mindre landbrug større, så de får en mulighed for at blive rentable i fremtiden. Det er dér, man har sprunget over, hvor gærdet var allerlavest, og det er dér, man nok kommer til at miste en meget stor del af vores produktion i dansk landbrug. Men var det meningen? Det må det være op til andre at afgøre.

Lad mig endelig sige: Det er ikke mig, der skal vælge mellem Fremskridtspartiet og CD og så EF-Domstolen; det er landbrugsministeren.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Jeg synes, det skal siges til SF og hr. Bjørn Poulsen, at det ikke er de kæmpestore landbrug, der kommer ud af dette her. Det, der er givet mulighed for, er, at den enkelte landmand nu får lov til at træffe nogle bestemmelser selv uden absolut at skulle spørge i Landbrugsministeriet, i Jordlovsudvalget osv. Man får mulighed for at tilrettelægge en bedrift, der passer den enkelte landmandsfamilie bedst muligt, måske endda lave en husdyrproduktion, der giver plads til medhjælpere, så landmandsfamilien også kan få lidt frihed.

Men når man kender SF's synspunkter, nemlig at det hele skal statsdirigeres, skal dirigeres ovenfra, og at den enkelte landmand selvfølgelig ikke skal have muligheder for at træffe frie valg, forstår jeg da godt, at SF bliver forskrækket over dette her, og vi forstod også, at SF, samtidig med at det indbød til en forhandling, omgående sagde fra. For hvis der blev åbnet for det, var det jo ikke bare én ting, der skulle forhandles, det var 50 ting. Men jordfonde og den tankegang har vi overhovedet ikke lyst til at forhandle om, og vi får det heller aldrig.

Derfor forstår jeg godt, at SF sætter sig hen med foldede hænder. Bliv siddende dér, så skal vi såmænd nok løse landbrugets problemer!

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

I anledning af hr. Groves indlæg vil jeg bede landbrugsministeren svare på et spørgsmål til Det Radikale Venstre om, hvordan man skal forstå bestemmelsen i § 13, der lyder:

»Arealgrænsen« – for, hvor stor en ejendom kan blive – »gælder dog ikke, i det omfang ansøgeren har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtiliggende.«

Betyder det, at man kan bygge sig til lige så meget jord, det skal være? At jo større stald man bygger, jo mere jord kan man købe, uanset at arealgrænsen er 125 ha?

Jeg vil bede landbrugsministeren give et præcist svar på, om der ikke er nogen grænse for, hvor meget man kan bygge sig til.

Sønderby (V):

Jeg takker formanden for, at vi blev oriente-

ret om, at vi både måtte tale om ændringsforslag og sige almindeligheder. Så når hr. Bjørn Westh med den erfaring, han har i Folketinget, kan tale om det hele, kan vi andre jo også.

Men jeg skal prøve at holde mig til ændringsforslagene og tage den bredere debat, når vi skal vedtage lovforslaget endeligt. Alligevel bliver jeg nødt til at indlede med at sige, at hr. Bjørn Westh altså godt kunne stemme sammen med Fremskridtspartiet og amputere den tidligere lov, selv om hr. Bjørn Westh sidste år anbefalede den.

Men her indleder hr. Bjørn Westh med at sige, at man ikke kan lave nogle love med Fremskridtspartiet og andre med regeringen, og at hr. Bjørn Westh derfor ikke ville være med til den forrige lov, om de sociostrukturelle forslag, selv om hr. Bjørn Westh på det tidspunkt jo ikke vidste, hvad forhandlingerne kunne føre til, eftersom både denne og den anden lovgivning jo kommer i udvalget.

Jeg bliver alligevel nødt til at sige, at hr. Bjørn Westh glemte, at det var ham selv, der meldte fra sidste år, da vi lavede refinansieringen. Regeringen lagde jo op til en bred debat her i Folketinget, men da det drejede sig om realrenteforliget, sagde hr. Bjørn Westh, at det ville Socialdemokratiet ikke være med til. Og så lavede vi et snævrere forlig. Hvis jeg husker ret, var situationen sidste år den, at efter at vi alle sammen i valgkampen havde lovet, at der nu skulle laves en ordening for landbruget, ville hr. Bjørn Westh ikke, da det kom til stykket, og så lavede vi det med et snævrere flertal. Dette flertal aftalte, at når Bernstein II-udvalgets betænkning forelå, skulle landbrugsministeren fremsætte forslag om ændring af landbrugsloven, og det er det lovforslag, vi drøfter her i Tinget.

Det vil sige, at det har været drøftet i næsten et helt år ude omkring og næsten tre måneder her, og vi har også fået mange henvendelser i udvalget. Vi har bl.a. fået henvendelser fra Danmarks Landboungdom, der siger, at man har fulgt forarbejdet til ændringerne i landbrugsloven. På visse områder kan man tiltræde dem, på andre områder kan man ikke tiltræde dem.

Hr. Bjørn Westh indledte før med med brask og bram at fastslå, at ikke engang landboungdommen kunne acceptere dette forslag, men faktisk har langt de fleste henvendelser, der er

[Sønderby]

kommet i Landbrugsudvalget vedrørende denne lovgivning, været positive. Det bør hr. Bjørn Westh erindre sig.

Men vi ønsker selvfølgelig også, at der kan komme et bredt forlig om dette her, men hvis man på forhånd melder fra, kan det jo blive svært. Nu siger de tre partier, der stiller ændringsforslag, at de vil være åbne for positive forhandlinger, hvis forslaget modtages positivt. Det må vi så se.

Men vedrørende de ændringsforslag, der er stillet, skal jeg sige tak til hr. Glønborg, fordi han tog ændringsforslag nr. 3 tilbage. Vi ville fra Venstres side gerne have set på det, fordi hr. Glønborg og Kristeligt Folkeparti har peget på noget, som måske kunne løses, men jeg er enig med hr. Glønborg i, at de svar, vi har fået fra landbrugsministeren, måske siger, at det ikke er så let at løse, og derfor er Venstre tilfreds med, at hr. Glønborg har taget forslaget tilbage, så vi kan få det tilbage i lidt bedre gennearbejdet form og se, hvad vi kan få ud af det, så det skal jeg ikke komme med flere kommentarer til.

Hvad angår ændringsforslag nr. 1 fra Socialdemokratiet, SF og Kristeligt Folkeparti, mener vi, at afstandsgrænsen på 25 km er for vanskelig at administrere. Vi mener heller ikke, at vi har haft en sådan lov før. O.k., vi har ændret arealet fra 100 ha til 35 ha. Hvis man skulle være gået ind på det, havde det i hvert fald været mere relevant at se på arealet, men jeg er enig med hr. Duetoft og de øvrige forligspartier i, at det er forligsstof, og at det derfor er noget, hverken det ene eller det andet af regeringspartierne kan foreslå ændret. Hvis vi skal drøfte disse spørgsmål, bliver det altså med alle forligspartierne. Vi vil altså afvise ændringsforslaget vedrørende de 25 km.

Ændringsforslag nr. 2 om, at den generelle afstand for samdrift og forpagtning må være 10 km, men uden mulighed for at gå op til 25 km, må vi afvise, bl.a. fordi man i nogle af de henvendelser, vi har fået, har peget på, at 10 km i visse områder som f.eks. på landtanger er meget lidt. Landbrugsministeren har i et svar udtalt, at man der vil overveje dispensationsmuligheder, men der er forskel på Vestjylland, hvor hr. Bjørn Westh jo kommer fra, og Lolland, når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt man skal have 10 km eller 25 km. De 10 km er generelt, de 25 km er dispensation. Det er udvalget, der kan afgøre det, og vi er tilfredse

med, at den kommission, der nedsættes, tager stilling til det.

I den forbindelse vil jeg gerne sige til hr. Bjørn Westh, der angreb Venstres gruppeformand som formand for Trafikkommissionen, at der også står i lovforslaget, at man skal tage hensyn til trafikken, for der kan nogle steder være meget stærk trafik.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Bjørn Poulsen, at vi aldrig har sagt – og det står heller ikke i Bernstein II-betænkningen – at større gårde er det bedste. Der står nemlig, at det er driftslederen, der bestemmer, hvor godt det er at have et landbrug, men hvis en driftsleder gerne vil have en stor gård for at få et godt udbytte, får han med denne lovgivning mulighed for at få det. Men der kan også være driftsledere, der bedre evner at have en mindre bedrift, og det er der ikke noget i denne landbrugslovgivning der hindrer at man har; derfor er der heller ingen problemer i det.

Ændringsforslag nr. 4 vedrører det, som hr. Bjørn Westh også siger at landbougdommen er imod, nemlig at alle nu skal kunne købe ejendomme på op til 30 ha. Det er med i aftalen, og det rører man da heller ikke ved med ændringsforslaget. Men der er blevet lavet en gaffel, som der blev sagt – en dispensationsmulighed – for kommissionen til at sige, at det i visse områder kan være vanskeligt at sælge en gård på 45 ha, fordi jorden er dårlig, eller fordi ingen vil bo i det område, og at det derfor kunne være en god idé at sælge til en ikkelandmand. Vi vil også afvise ændringsforslag nr. 4, for vi mener, at den generelle regel selvfølgelig skal være de 30 ha, men vi synes, at dispensationsmuligheden op til 50 ha skal beholdes, og det bliver altså kommissionen, der skal afgøre det.

Jeg vil gerne til sidst sige, at vi selvfølgelig vil spørge partierne – og det skal ikke være tomme ord – når de siger, at de vil forhandle, hvis de modtages positivt. Nu har vi sagt, at nogle af forslagene ikke kan bruges. Kristeligt Folkepartis vil vi gerne se på, når vi får det lidt mere undersøgt. Men man må i hvert fald vide, hvad betingelserne er, for som hr. Duetoft sagde, er dette her jo forligsstof.

Men jeg vil gerne sige til hr. Bjørn Westh, at hvis man havde været oppe på mærkerne sidste år – hvis man havde haft tøj på og havde turdet gå med til at tage et ansvar – kunne man have været med i forligskredsen. De partier, der sid-

[Sønderby]

ste år turde tage et ansvar, er nu med til dette her. Jeg ved da godt, at der var nogle – også hr. Glistrup – der sagde, at refinansieringsordningen ikke duede, men det skyldes, at forudsætningerne er ændret. Forudsætningerne er blevet ændret med en lovgivning herinde, og vi håber, den er blevet bedre nu, men den er måske ikke så god, som vi troede.

Når hr. Bjørn Westh gik imod den, var det mere, fordi det var et brud på realrenteforliget, men det er jo ikke den lovgivning, vi skal drøfte her. Det er de partier, der sidste år turde tage et ansvar, der også nu tør tage et ansvar for at lave en landbrugslov. Men vi vil da gerne have en bredere kreds med. Ingen af forligspartierne siger, at de ikke vil have en bredere kreds med. Men den aftale, vi har lavet, står vi ved.

Dohrmann (FP):

Medmindre man absolut mener, at vi skal bruge mest mulig tid, er der såmænd ingen grund til at holde lange taler her ved andenbehandlingen.

Vi står med et forlig, som der har været forhandlet om i temmelig lang tid. Dette forlig har et flertal af partier her i Folketinget tilsluttet sig, og som det er sagt ganske rigtigt, skal samtlige partier være enige, for at der kan gennemføres ændringer i det.

Det, der naturligvis kan undre her ved andenbehandlingen, er, at det Socialdemokrati og det SF, som både ved første- og også her ved andenbehandlingen bruger virkelig megen tid på at kritisere det indgåede forlig, ikke har fundet anledning til at stille nogle flere ændringsforslag.

Efter at Kristeligt Folkeparti nu har taget ændringsforslag nr. 3 tilbage, resterer der 3 ændringsforslag; det er Socialdemokratiets og SF's bidrag til ændringer af den aftale, som vi, en kreds af partier, har indgået. Det tager jeg som et klart udtryk for, at hr. Bjørn Westh og Socialdemokratiet egentlig godt inderst inde kan se, at den aftale, vi har indgået, er rimelig god, og at man, hvis der ikke var nogle politiske kæpheste, der skulle rides, faktisk havde lyst til at stemme ja til lovforslaget. Anderledes kan det ikke opfattes.

Ved første behandling kom der positive tilkendegivelser fra samtlige partier – også Fremskridtspartiet. Jeg tror endda, at landbrugsministeren sluttede sit første indlæg i debatten

med en kraftig opfordring til bl.a. Socialdemokratiet, hvor han sagde, at ministeren gerne så, at et så bredt Folketing som muligt vedtog lovændringen.

Hvad er der sket siden? Jeg vil gerne spørge landbrugsministeren, om der virkelig har været, skal vi kalde dem reelle kontakter fra Socialdemokratiet med henblik på at stille eventuelle forbedringsforslag til den aftale, vi har indgået. Når vi rettede en opfordring til Socialdemokratiet, skal det da ingen hemmelighed være, at det ikke var af hensyn til Socialdemokratiet, men at det først og fremmest var landbruget, vi tænkte på. Selv om en kreds af partier indgår et forlig, kan det da godt være, at hr. Bjørn Westh eller andre mener, at forslaget kunne gøres bedre på nogle få punkter.

Men jeg sagde også i min opfordring, at det vel at mærke skulle være i retning af, at landbrugsloven blev liberaliseret. Jeg kan forestille mig, at det er dér, hindringen ligger, for hvis der er noget, både S og SF gerne vil, er det jo at styre faktisk alt, sådan at man fuldstændig tager dispositionsretten fra den enkelte landmand. Og det er ingen hemmelighed, at vi på dette punkt har lige præcis den modsatte opfattelse: så megen frihed som muligt til den enkelte – naturligvis under ansvar.

Når hr. Bjørn Westh står her og jamrer over, hvordan det vil gå med de små lokalsamfund, og taler om, at bygningerne vil falde sammen osv., må jeg gøre opmærksom på, at det er nøjagtig det, der sker i dag. Der er ingen, der kan eksistere ude i de små lokalsamfund – i særdeleshed ikke på de mindre ejendomme – og det er en af hovedårsagerne til, at de små lokalsamfund uddør. Jeg er sikker på, at dette her vil medvirke til, at der igen kommer en smule mere liv i hvert fald i de små lokalsamfund, og at nogle mennesker, som ellers ikke ville have slået sig ned i landområderne, fremover vil gøre det, og det kan da absolut kun være positivt set under alle politiske synsvinkler.

Endelig vil jeg gerne sige til hr. Glønborg, selv om hans ændringsforslag er taget tilbage, at en mulighed for at få gennemført noget af det, Kristeligt Folkeparti oprindeligt foreslog – jeg må lige tilføje, at det naturligvis også er noget, alle partier skal være enige om, for at det kan gennemføres – kunne være noget i retning af, at ægtefæller fik de samme liberale vilkår, som de, der lever i papirløse forhold, får efter

[Dohrmann]

lovforslaget; det var en mulighed. Man behøver ikke nødvendigvis at stramme loven, men lad os gøre den mere liberal over for ægtefæller. Det medvirker vi gerne til, såfremt altså forligspartierne er enige.

Marianne Jelved (RV):

Jeg skal gøre det ualmindelig kort.

Det er smukt at høre på Socialdemokratiets og SF's ordføreres ønsker om forhandlinger. Efter min opfattelse er det nogle ganske gratis ønsker. Hvor var Socialdemokratiet og SF i juni 1988, hvor grunden til den landbrugslov, vi forhandler om nu, blev lagt? Enhver i dette Folketing ved jo, at det er en kendsgerning, og deraf følger ganske logisk, at når der er et forlig mellem et antal partier og der skal stilles ændringsforslag og andre partier skal inddrages, så må der nødvendigvis være enighed blandt de forligspartier, der har lagt grundlaget for forhandlingerne.

Deraf følger også, at hvis de ændringsforslag, der er stillet her i dag, skal vedtages, kræver det enighed blandt de fem forligspartier. Det bøjer Det Radikale Venstre sig også for, og derfor må vi afvise at anbefale de ændringsforslag. Vi anerkender, at Kristeligt Folkeparti har trukket sit tilbage, og at der er mulighed for at drøfte det, og det vil vi da også gerne være åbne over for.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Man kan vel sige, at i modsætning til de andre partier afskar Det Radikale Venstre i hvert fald enhver chance for forhandling her og udtrykte, at det ønskede Det Radikale Venstre under ingen omstændigheder.

Ved forhandlingerne sidste sommer drøftede vi kartoffelkurrenteaftgiften. Jeg var med til drøftelserne i Statsministeriet, og vi drøftede ungdomsledigheden, vi drøftede landbruget. Vi blev i efteråret enige om kartoffelkurens renteaftgift, vi blev i august måned enige om ungdomsarbejdsløsheden. Om refinansiering kunne vi også blive enige. Jeg tror i øvrigt, at landbruget i dag siger, at det forslag, Socialdemokratiet kom med, er bedre.

Det blev altså ikke til noget, på trods af at De Radikale kunne have fået løst det hele. Når regeringen halvanden måned senere gik med til de andre ting, der var vores led i forhandlinger-

ne, hvorfor kunne den så ikke gå ind for det i juni måned?

Så aftalte Det Radikale Venstre i juni måned noget med Fremskridtspartiet omkring landbrugsloven. Men det, vi behandler i dag, er langt mere vidtgående. Det her er noget, der blev forhandlet omkring juletid, og det er langt mere vidtgående end det, man blev enig med Fremskridtspartiet om sidste sommer.

Jeg synes, fru Marianne Jelved skulle give mig en forklaring på, hvorfor Det Radikale Venstre gik langt videre til jul, efter at man havde fået den refinansiering, som man er så glad for.

Duetoft (CD):

Jeg vil godt starte med at løfte en byrde fra fru Marianne Jelveds skuldre, for faktisk afskar vi allerede forhandlingerne ved førstebehandlingen, hvor vi sagde, at Socialdemokratiet ikke var spor velkomment med de grundholdninger, det havde. Så i virkeligheden er det vel en diskussion, der burde være passé på dette tidspunkt.

Og så vil jeg i øvrigt gøre det her forholdsvis kort, fordi vi under førstebehandlingen fremførte grundsynspunkterne vedrørende denne lov. Dog vil jeg godt starte med noget, som jeg føler at der er behov for at sige to gange; jeg gjorde det ved førstebehandlingen, og jeg vil gerne gøre det igen her.

Det er at sige tak til ministeren, for jeg synes faktisk, at det forhandlingsklima, vi havde, og den måde, forhandlingerne blev ledet på, og den måde, ministeren fik styret uden om skærene på, var forbilledlige. I politik kan det vel ikke siges for mange gange, når noget gøres så godt. Så tak til ministeren!

Vi mener stadig væk, at det er rigtigt med den strukturomlægning, der er lagt op til her, hvor dansk landbrug nu bliver styret ind i en udvikling, hvor man på den ene side får nogle økonomisk rentable brug, der er noget større, og hvor vi på den anden side ved åbningen over for deltidslændmænd osv. får klaret den kulturelle side af landbruget, altså får klaret affolkningen af landet. En af hovedindvendingerne mod de store brug har hele tiden været: Jamen skal vi nu til at have store områder af Danmark, der ikke er befolkede, og hvad sker der med den lille købmand og skolen osv.?

[Duetoft]

Jeg mener, at man med det forslag her faktisk har fået en god balance, der på den ene side klarer nogle økonomiske ting og på den anden side klarer de kulturelle.

Der er selvfølgelig ting i det her forslag, vi ikke er vildt betagede af. Vi er ikke så glade for administrationen, og vi er heller ikke så glade for det, vi opfatter som en forringelse af retssikkerheden, altså det, at skøn ikke vil kunne ankes. Men o.k., det er noget af det, vi har bidt i os.

Til gengæld har vi jo så fået muligheden for aktieselskaber, og det hilser vi med glæde, fordi vi mener, at det er godt at få åbnet for en økonomisk tilførsel til landbruget, som måske ikke bliver brugt i mange tilfælde, men som i alt fald i nogle tilfælde vil være ganske udmærket.

Den afvejning, vi har foretaget, er: Giv så megen frihed som muligt til den enkelte, så man er fri for at rende rundt hele tiden og skulle have det store system i gang. Men til gengæld har vi måttet betale prisen med hensyn til administrationen.

Jeg vil godt om det ikkeeksisterende Kristeligt Folkeparti-forslag sige, at det er meget godt, at det er trukket tilbage. Og når nu hr. Glønborg skal til at overveje at komme med det igen, vil jeg da gerne bakke det synspunkt op, som hr. Dohrmann kom med, nemlig at man måske kunne klare det ved at liberalisere noget for ægteskabet i stedet. Dette alternativ kunne jo blive noget med dyneløfteri eller kiggeni-høstakke, eller hvad man nu skal kalde det, når det er landbrugspolitikken det drejer sig om.

Altså: Vi synes, at det måske er lidt vanskeligt at administrere, og alternativet kunne så være, at man lattede det for ægtefællerne i stedet. Det synes jeg at hr. Glønborg måske skulle overveje i sit videre arbejde med det ændringsforslag, som jeg forstår vil komme til tredjebehandlingen.

Men alt i alt er vi altså tilfredse, og vi er glade for at have været med til noget, som vi mener har en fremtid for sig og er et system, som måske kan sikre – jeg siger »måske«, for ingenting er jo sikkert i denne verden – at den ambulance, som kørte lidt fast i regnen sidste år, måske ikke skal hives frem af garagen én gang til, for ambulancetjeneste bliver der ikke brug for lige med det samme. Nu har man nemlig fået klaret nogle af de fundamentale problemer i landbruget,

og det skal ikke mindst landboerne selv være tilfredse med.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg er enig med hr. Bjørn Westh i historiskeskivningen, hvis man kan kalde det det: Kartoffelkuren og forliget om de ledige blev aftalt efterfølgende.

Men det tredje element, refinansieringen af dansk landbrug, kom jo ikke til at vente, for bl.a. Det Radikale Venstre var af den opfattelse, at det ikke kunne vente til efter sommeren, til oktober, hvor der kunne vedtages en lov om det. Det var vores klare opfattelse i juni måned, og derfor sagde vi ja til at forhandle med bl.a. Fremskridtspartiet.

Og i den forhandling kommer der nogle elementer om liberaliseringen af landbrugsloven. Jeg husker udmærket debatten den sommer. Der var ikke grænser for den katastrofe, dansk landbrug ville blive udsat for, hvis de 7, 8, 9 punkter, hvor mange det nu var, der var i den aftale med Fremskridtspartiet og CD, blev ført ud i livet.

Men der stod faktisk i den aftale, at landbrugsloven skulle liberaliseres, og der var nævnt nogle elementer, og så stod der »med udgangspunkt i Bernstein II-rapporten«, som vi ventede på. Og det var Bernstein II-rapporten, der dannede udgangspunkt for det forlig, der foreligger nu, og det var faktisk en del af aftalen med Fremskridtspartiet og CD.

Jeg afviser ikke forhandlinger om landbruget, heller ikke med Socialdemokratiet og SF. Tværtimod så jeg dem gerne gennemført. Men jeg erkender, at andre partier end Det Radikale Venstre, eventuelt de to andre regeringspartier, skal være enige i de ændringsforslag, der kan stilles efter en forhandling med SF og Socialdemokratiet.

Det var det, mit budskab gik ud på. Og da hr. Bjørn Westh og hr. Bjørn Poulsen udmærket ved, hvor vanskeligt det er, synes jeg, det er gratis at stille sig op på det her tidspunkt af forløbet og tilbyde forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Det forstår jeg ikke. Hr. Larsen-Ledet og fru Marianne Jelved har gentagne gange sagt, at nu

[Bjørn Westh]

måtte Socialdemokratiet se at komme ned fra træerne, for nu skulle vi til at påvirke landbrugsloven, og nu kunne vi gøre en indsats for at påvirke forslaget. Og så får vi altså her at vide af fru Marianne Jelled, at det slet ikke kunne nytte noget. Man skulle blive enig med alle de andre fem partier, så det var nytteløst.

Jeg kan forstå, at det hastede sådan med refinansieringen. Hvor mange, fru Marianne Jelled, har fået udbetalt refinansieringsstøtte indtil nu? Er der nogen overhovedet? Hvor mange har egentlig fået den refinansiering, der hastede så fantastisk meget sidste år? Skulle man ikke have givet sig tid til at tænke sig om, inden man gik ind i det?

I øvrigt kan jeg sige, at vi var parate til at gå ind i en løsning med landbruget, hvis det kunne få de andre ting med. De andre ting fik vi med senere. Hvorfor ville De Radikale ikke have dem med med det samme? Så havde vi haft en bred løsning. Så tror jeg i øvrigt, at vi havde haft en bedre løsning for landbruget.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelled (RV):

Det kan være, at historieskrivningen, når arkiverne engang åbnes, kan svare på det spørgsmål, hr. Bjørn Westh stillede. Det var min opfattelse, at Socialdemokratiet på daværende tidspunkt, i juni 1988, ikke ønskede at indgå et bredt forlig med regeringen om de tre emner, hr. Bjørn Westh har nævnt. Det kan vi diskutere og skændes om længe, og det kommer der ikke noget ud af. Det var det indtryk, vi havde.

Om refinansieringen bliver jeg nødt til at sige, at når der sker ændringer i rentebevægelser osv., ændrer den refinansiering sin værdi, hvis man kan kalde det det. Når der samtidig af landbrugsorganisationer sættes kraftige spørgsmålstejn ved refinansieringens værdi, sker der også noget rent psykologisk.

Nu er der kommet en ændring af den lov, og nu kan vi så håbe, at det hjælper, og at de, der virkelig har brug for refinansiering og for støtte ad den vej, kan få den. Det har vi de bedste forhåbninger om i Det Radikale Venstre.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Det er vigtigt for mig for historiens skyld at få fastslået, at jeg deltog i de forhandlinger. Der-

for er det trist for mig, hvis fru Marianne Jelled har fået en forkert opfattelse af dem. Socialdemokratiet havde nogle bestemte meninger om, hvordan man kunne lave en refinansiering.

Vi kan tage Bernstein II – tror jeg det hed dengang – som regeringspartierne havde foreslået inden valgkampen. I pressemødet inden valgkampen sagde statsministeren, at regeringen foreslog Bernstein II. Det sagde vi var i orden, den tager vi så, hvis vi kan få den for de ungdomsledige og for kartoffelkurrenteaftiften. Det ønskede bl.a. Det Radikale Venstre ikke. Senere kunne Det Radikale Venstre altså godt aftale kartoffelkurrenteaftiften og det om de ungdomsledige med os, men ville altså ikke have os med vedrørende landbruget. Sådan måtte vi opleve det.

Så må jeg også sige, at det med hensyn til refinansiering dog er utroligt, at det kan være sådan en ulykke for dansk landbrug, at renten er faldet. Den rentebevægelse, der er sket siden den tid, går jo ud på, at renten er faldet. Jeg kan forstå, at det, der ødelægger dansk landbrug og gør, at det ikke kan få noget ud af refinansieringsordningen, er, at renten er faldet, og det er jo egentlig en mærkelig historie.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Det er egentlig lidt sørgeligt, at hr. Bjørn Westh ikke husker bedre, for det, der er sandheden om refinansieringsordningen, er, at landbrugsministeren havde fremsat et forslag til refinansiering. Så sad man og forhandlede med Socialdemokratiet i 14 dage – 3 uger, uden at der kom noget resultat ud af det.

Derefter gjorde landbrugsministeren det – nu tilføjer jeg: som en sidste udvej – at han langt om længe satte sig ned sammen med Fremskridtspartiet, og i løbet af 3 dage nåede vi frem til et resultat, hvorefter vi skulle stemme refinansieringsordningen igennem. Det var en ordning, vi også var modstandere af, men på grund af de forbedringer, vi her har til andenbehandling, og som vi mener er vigtige for landbruget, kom der en aftale i stand.

Det er sandheden. Der blev forhandlet med Socialdemokratiet i ca. 3 uger, inden Fremskridtspartiet kom ind i billedet. Derfor blev der i allerhøjeste grad fra regeringens side udfoldet bestræbelser for at få Socialdemokratiet med. Men det lykkedes jo som bekendt ikke.

Glønborg (KRF):

Kristeligt Folkeparti har ikke allergi over for noget parti her i Folketinget. Men vi er afvisende over for den politik, som nogle partier har fremført.

Med hensyn til det foreliggende lovforslag må vi konstatere, at vi er tre partier, der ikke ville tilslutte os det forlig, som CD og Venstre og Det Radikale Venstre i sommerens hede indgik med Det Konservative Folkeparti og Fremskridtspartiet.

Ved førstebehandlingen gjorde jeg klart, at vi fra Kristeligt Folkepartis side var indstillet på at gå nogle skridt i den retning, som denne landbrugslovsændring går i. Men vi mente klart, at man var gået for vidt. Og jeg henviste bl.a. til landbougdommens indvendinger imod det, der var lagt frem.

Derfor skal der ikke være nogen tvivl om, at Kristeligt Folkeparti var indstillet på at prøve, om vi dog ikke kunne forhandle os frem til bred enighed om det her. Det ville jo være en dejlig ting, om vi kunne få en virkelig bred enighed i Folketinget om en så væsentlig ting som ændring af vores landbrugslov.

Jeg har bemærket, at flertalsforligspartierne er kommet med angreb på Socialdemokratiet og SF, men har benyttet fortrinsvis venlige ord om Kristeligt Folkeparti, navnlig med hensyn til tankerne om at fjerne de ægteskabsdiskriminerende bestemmelser. Naturligvis håber jeg at bevare dette venlige forhold, ikke alene om dette punkt, men også om at få lavet nogle rimelige ændringer ved andre sider af loven. Det skal vel ikke være fuldstændigt spild af tid, at vi sidder her og behandler lovforslag. Hvis der ikke er nogen som helst forhandlingsvilje hos flertallet, er der egentlig ikke noget sagligt formål med hele debatten.

Jeg vil gerne gøre klart, at de tre ændringsforslag, der stadig står tilbage, ikke alene er Socialdemokratiets og SF's, det er også Kristeligt Folkepartis. Vi er med i disse tre ændringsforslag med åbne øjne og med fuldt overlæg. Og jeg skal ikke nærmere gøre rede for, hvem af os der har bedt om at få hvilke af dem til at stå her, når vi tre partier har talt sammen for at finde ud af, hvad vi skulle foreslå i fællesskab. Men jeg vil i det mindste klart vedkende mig mit ansvar for, at der står det, der står.

Vi ønsker et værn imod fjernejet. Vi ønsker at hindre en dårlig arrondering og farlig land-

brugstrafik på vejene. Og vi ønsker et større udbud af ejendomme til de unge. Derfor er vi medforslagsstillere til disse ændringsforslag.

Men det er da også klart, at vi naturligvis er rede til forhandling, og det, vi er interesserede i at fornemme, er, om der er nogen som helst reel vilje blandt flertalspartierne til at føje os på nogle af disse felter eller alt er låst fast. Hvis alt er låst fast og der ikke kan blive nogen som helst ændring i det her, vil jeg da være ked af at skulle konstatere, at nu har man fået lavet en ændring af landbrugsloven, som er et klart knæfald for stordriftsdillen.

Det må vel være tilladt for alle partier at lytte til alle argumenter og den diskussion, der har været ført, lige siden man strikkede sit forlig sammen i sommerens hede, sådan at man dog kunne lave nogle ændringer. Og jeg er da meget overbevist om, at der såvel hos enkeltpolitikere som måske ligefrem hos hele partier iblandt forligsflertalspartierne er ønske om at få et og andet ændret. Så må jeg bare sige: Jamen så sig det da højt og tydeligt, så vi kan blive klar over, om der er nogen som helst vilje hos dem, der sidder alleryderst i det her, til at få et forlig, som rækker hen over hele Folketinget!

Nu skal vi jo have det tilbage i udvalget, og det bliver vel så dér, det endelige slag om sagen skal slås og udkæmpes, men jeg håber virkelig, at vi her må møde vilje til forhandling.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Nok så meget for historieskrivningens skyld vil jeg sige til hr. Glønborg: Hvis Kristeligt Folkeparti havde meldt sig i tide, kunne det jo være, at det havde fået indflydelse. Men man kommer da ikke pludselig midt under en andenbehandling, på et tidspunkt, hvor der er lavet forlig, og på et tidspunkt, hvor der har været førstebehandling, hvor der ikke viste sig nogen grundholdninger i uoverensstemmelse med forliget, laver det hele om for at få flere partier med. Hr. Glønborg har trods alt været så længe i Tinget, at han ved, at sådan arbejder man ikke herinde, for det kan ikke lade sig gøre.

Kristeligt Folkeparti kunne i tide have meldt ud, at det havde samme grundholdning som den, der var i forliget, men at der var nogle små knaster, som man gerne ville lave om på; hvis det havde været tilfældet, kunne man også godt have forhandlet sig til rette om noget.

[Duetoft]

Problemet har selvfølgelig været, at de partier, der kom med den grundholdning, at eksempelvis aktieselskaberne ikke skulle blive til noget, eller at liberaliseringen ikke skulle være nær så stor, var det lidt svært at snakke med, for det var hele grundlaget for forliget.

Men det er lidt sent, at Kristeligt Folkeparti nu stiller sig op og tror, at det skal have meget stor indflydelse på forliget. Vi har været positive – det ved jeg ikke om andre forligspartier er – over for Kristeligt Folkepartis syn på ægteskabet. Vi har sammen med hr. Dohrmann anvist en mulighed for at gennemføre det, og det kan vi måske se på.

Det grundlæggende er – sådan må det politiske liv jo være – at når nogle partier er gået sammen om at lave forlig, skal der meget, meget, meget afgørende ting til, før et sådant forligs grundholdning ændres. Jeg tror ikke, at hr. Glønborg i tide har meldt klart nok ud til, at det ville have kunnet lade sig gøre.

Formanden:

Hr. Glønborg har ordet for en kort bemærkning, og så er det landbrugsministeren.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Nu plejer hr. Duetoft dels at have en god hukkommelse, dels at høre rimelig godt efter, hvad man siger.

Jeg er lidt overrasket over, at Kristeligt Folkeparti skulle få en beskyldning for ikke at have tilkendegivet, at vi ønskede at forhandle om det her resultat.

Vi har ikke på noget tidspunkt i bund og grund taget afstand fra det forlig, der var indgået, men vi udtrykte i sommer så stor betænkelighed ved det, at vi ikke ville tilslutte os. Men hvis man vil huske, hvad der blev sagt fra vores side i sommer, og hvad jeg sagde ved første behandling, og også har hørt efter, hvad jeg har sagt i dag, vil man vide, at vi stadig væk er interesserede i at have medindflydelse på det, der sker her, men også klart har tilkendegivet, at som det ligger her, synes vi ikke, det er godt nok.

Landbrugsministeren (Tørnæs):

Jeg skal af hensyn til det fremskredne tidspunkt forsøge at fatte mig i korthed og bestræbe mig meget på ikke yderligere at ophidse Tingets medlemmer.

Jeg synes, at debatten her i dag ganske tydeligt afspejler den forskellige holdning – simpelt hen: Hvor meget ønsker man af offentlig styring af et bestemt erhverv, og hvor meget ønsker man, at erhvervet og erhvervsudøverne selv kan bestemme? Det synes jeg er kommet tydeligt til udtryk, specielt ved – vel nok ikke overraskende – at Socialdemokratiet og SF udtrykker stor betænkelighed ved og bekymring over, at der overlades en større del af beslutningsansvaret til den enkelte landmand. Det er klart, at med den holdning, flertallet bag forslaget har til det, er det svært at forene sådanne fundamentale modsætninger.

Jeg er overbevist om, at der med denne betydelige liberalisering af landbrugsloven med hensyn til erhvervelse, supplerung, samdrift m.v. bliver givet dansk landbrug en tiltrængt saltvandsindsprøjtning, der kan være med til at skabe fornyet optimisme og initiativ i erhvervet. Det er jeg meget overbevist om.

Selv om jeg stadig væk vil bestræbe mig meget omhyggeligt for ikke at grave grøfter til nogen af siderne, kan det alligevel undre mig, at hr. Bjørn Westh sådan kritiserer refinansieringsordningen. Af to grunde: for det første fordi det ikke er på dagsordenen, og dernæst fordi den refinansieringsordning, Socialdemokratiet ville være med til, var betydelig dårligere. Det er helt klart erkendt, også i erhvervet.

Det er da rigtigt, at Dansk Landboudom har udtalt en vis betænkelighed, men vel mere på baggrund af, om den landbrugslov nu vil betyde fornyet dynamik i erhvervet. Det er faktisk det, vi ønsker. At det skulle lede til højere ejendomspriser, kan meget vel tænkes. Og derfor – der er en forbindelse mellem disse ting – giver det god mening, at der nu ses på, hvordan de unges etableringsmuligheder i den sammenhæng kan forbedres. Men grundlæggende er det da et absolut gode, måske det allerstørste, for de unge landmænd, at der nu skabes et lovgrundlag, som kan skabe ny dynamik i erhvervet.

Jeg vil gerne tilslutte mig, at der ikke er nogen af os, der ønsker fjerneje i dansk landbrug.

Med hensyn til det område, hr. Bjørn Westh nævnte, skovtilplantning, er det rigtigt, som det er sagt, at det er der ikke noget nyt i. Forholdet er jo det, at 70 pct. af det danske skovareal i dag kan erhverves uden bopælspligt. Der har ikke i praksis vist sig nogen interesse i udlandet for at

[Landbrugsministeren]

investere i dansk skovbrug. Udvalget foreslog, at man satte grænsen ned til 15 ha. Det kunne man måske med en vis rimelighed sige var rigeligt lavt. I forligspartierne enedes vi så om 35 ha, uden at der i det skal lægges anden betragtning end den, at der jo er det dobbelte hensyn, at vi ønsker mere skov etableret.

Man må ærlig talt sige, at det er lidt svært at få etableret en forstandig dialog med Socialdemokratiet, når det i hvert tilfælde indtil i dag har givet det indtryk, at det støttede og gerne ville støtte yderligere skovtilplantning, og det først her i dag fra Folketingets talerstol er kommet frem, at det ønsker Socialdemokratiet i virkeligheden ikke at medvirke til.

Men vi mener alligevel, det er rigtigt at få etableret en fornuftig balance mellem det at få mere skov tilplantet – hvad vi mener, uanset Socialdemokratiets ændrede holdning, er en fornuftig foranstaltning – og det at ingen naturligvis ønsker at få, skal vi sige unødigt fjerne inde for dansk landbrug. Derfor er på alle andre områder bopælspligten opretholdt i det nye lovforslag.

Lad mig så se, om det kan lykkes at udrydde en misforståelse, som er fremkommet fra et par taleres side, nemlig at denne lovændring især skulle tilgode de større brug. Jamen det er direkte forkert. Den ændring, der i den sammenhæng er tale om, er, at der i dag kan etableres landbrug på op til 100 ha. Det sættes nu op til 125 ha. Om det i sig selv skulle være særlig revolutionerende, vil jeg være noget tvivlende overfor.

Men dér, hvor der er givet en klar præference ...

Formanden:

Det er landbrugsministeren, der taler, og jeg anmoder stærkt om, at man er mere sagte med bemærkninger, der fremsættes andre steder i salen.

Landbrugsministeren (Tørnæs):

Dér, hvor landbrugsloven giver en klar præference, er jo lige præcis på de områder, som både S og SF har fremhævet som ønskværdige for den animalske produktion. Det er de områder og ikke specielt større bedrifter, der tilgodeses med den nye landbrugslov. Det er rigtigt, at den bliver mere rummelig for såvel større som mindre brug, for såvel deltids- som heltidsbrug.

Det er heller ikke rigtigt, som nogen ynder at udlægge det, at man kan bygge sig til mere jord. Det er direkte forkert. Sagen er den, at fra 1. januar 1990 er der harmonibestemmelser for den animalske produktion i landbruget, som skal respekteres, gående ud på ca. 2 dyreenheder pr. ha.

Hvad er da mere naturligt, hvis man har en animalsk produktion og ikke har jord nok til på forsvarlig vis at komme af med sin husdyrgødning uden at skulle forpagte eller leje sig til jord, end at få mulighed for selv at eje den jord, der er nødvendig for at have den miljømæssige harmoni, som alle synes er ønskværdig og i øvrigt også forstandig.

Jeg synes derfor, at det er helt forkert, når nogle prøver at udlægge disse ændringer af landbrugsloven, som om de specielt skulle tilgode stordrift. Det er der på ingen måde tale om.

Lad mig sluttelig sige, at jeg meget gerne ser, at det kan ende med et meget bredt forlig. Jeg vil også godt sige, at jeg føler, at der er udfoldet store bestræbelser for det, som desværre indtil nu ikke har givet resultat, men det er også fuldstændig rigtigt, som det allerede er blevet sagt, at dersom der skal ændres i det, man én gang er blevet enige om blandt forligspartier, der har indgået et forlig, er det klart, at det bliver i enighed, man ændrer det.

Men jeg har ikke spor imod at deltage i drøftelser med henblik på endnu en gang at undersøge mulighederne for at få et bredere forlig omkring landbrugsloven.

Bjørn Westh (S):

Fru Marianne Jelved sagde tidligere i debatten: Hvad skulle det hjælpe at få MF'ere fra Socialdemokratiet ud at diskutere landbrug i husmandsforeninger, når De Radikale måske ikke kom der så ofte mere?

Jeg synes nu, at vi skal lade husmændene bestemme, hvem de vil invitere til deres møder, og hverken fru Marianne Jelved eller mig. Men der kunne jo være den bagtanke, at man kunne drøfte fremtidige ændringer; en lov står jo ikke evigt, og der er altså et meget stort mindretal i denne sal, der gerne ville have haft den ændret, men som åbenbart ikke kan få det, og fru Marianne Jelved prøvede faktisk også at gøre det svært at få den ændret, men vi kunne jo drøfte fremtidige ændringer.

[Bjørn Westh]

Det kan godt være, at man ikke altid er så interesseret i at høre, hvad fru Marianne Jelved mener om landbrugsloven, for så sent som i november 1988 skrev fru Marianne Jelved en artikel om landbrugspolitik og brugte meget stærke udtryk. F.eks. sagde fru Marianne Jelved: »Vi er decideret imod aktieselskaber i dansk landbrug.« Det var mindre end en måned før fru Marianne Jelved var med til at aftale og fremsætte lovforslag om det.

Fru Marianne Jelved skrev også i den artikel fra november i Dansk Erhvervslandbrug, at De Radikale meget nødtigt ser, at tyskere, englændere og franskmænd ejer dansk jord; dansk jord skal være på danske hænder. Vi påpeger så i denne sammenhæng, at det ikke er sikret med den nye landbrugslov; tværtimod er der åbnet for noget andet.

Jeg synes, at vi skal sige, fru Marianne Jelved, at vi lader husmændene invitere dem, de har lyst til at invitere. Når vi kommer der, er det blandt andet for at drøfte fremtiden også med den del af landbruget, og det synes vi er nyttigt.

Hr. Dohrmann mente, at det var dårligt af Socialdemokratiet ikke at stille et hav af ændringsforslag, men kun stille få principielle ændringsforslag. Jeg kan huske, at hr. Dohrmann engang stillede 700 ændringsforslag til finansloven og mente, at man gjorde en stor indsats. Så vidt jeg husker, stillede Fremskridtspartiet slet ingen ændringsforslag ved sidste finanslov, men man har vel ikke forladt sine holdninger af den grund? Jeg tror ikke, at det er antallet af forslag, der afgør, om man præciserer nogle holdninger her i folketingsalen.

Landbrugsministeren mener, at han vil styre erhvervet lidt mindre end vi andre. Det er jeg nu ikke sikker på gælder altid. Vi kan jo diskutere, hvem der har den mest liberale holdning til kvoteordninger.

Jeg ved heller ikke, om det umiddelbart er en liberal holdning, landbrugsministeren lægger for dagen, når han siger: Det kan godt være, at denne lov betyder stigende ejendomspriser, men så vil jeg også gerne give nogle flere statstilskud til de unge landmænd, når de skal etableres. Er det en udpræget liberal holdning, og er det ikke at lave vanskeligheder for os selv at gennemføre en lovgivning, hvor man på forhånd siger, at der så skal gives større statstilskud? Jeg synes i hvert fald ikke, der var sammenhæng i det.

Så siger landbrugsministeren, at 70 pct. af dansk skov kan handles på den måde. Nu er det jo sådan, at dansk skov for en stor del ejes af staten. Den kan selvfølgelig sælges, hvis staten vil det. Det vil jeg ikke anbefale. En stor del af skovene ejes også af institutioner, der ikke sådan uden videre sælger.

Og så siger landbrugsministeren, at der ikke sælges skov. Mig bekendt er der lige et selskab i Liechtenstein, der har købt 260 ha skov ved Nørre Snede i et af de skønne naturområder, vi har, og der er ikke grebet ind fra statens side over for det. Så der sælges skov til udlandet, og jeg tror, det bliver mange flere, når de små lyst- og jagtskove nu også skal kunne sælges uden videre.

Jeg gav allerede i januar 1989 landbrugsministeren besked om, at landbrugslovsforslaget gav vanskeligheder for tilplantningsforslaget i det sociostrukturelle. Vi havde et møde i Landbrugsministeriet, hvor jeg gjorde opmærksom på, at der var et problem her, så jeg synes, det er lidt stærkt, at landbrugsministeren står her i dag og siger, at det først er ved afstemningen, at han er blevet klar over det. Der var endda et stort interview i Børsen i efteråret, hvor jeg sagde det, og jeg gentog det over for landbrugsministeren. Jeg sagde det i forbindelse med Bernsteinrapportens offentliggørelse, og jeg sagde det til landbrugsministeren i januar 1989, så jeg synes ikke, landbrugsministeren skulle sige, at man ikke var bekendt med vores holdning på det område.

Jeg håber, der var noget reelt i landbrugsministerens invitation til forhandlinger. Jeg ser frem til dem. Vi kan også inddrage L 70 i dem. Det skulle gerne ende i et bredt forlig, det her, men det kræver jo, at man tager hensyn til standpunkterne også hos dem, man forhandler med, hr. landbrugsminister.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 53 stemte for, 59 imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 52 stemte for, 62 imod.

Ændringsforslag nr. 3 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 51 stemte for, 61 imod.

§§ 1-5
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 20.15.

Mødet udsat kl. 19.12

Mødet genoptaget kl. 20.15

Den sidste sag på dagsordenen var:

20) Forespørgsel nr. F 28:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvordan stiller regeringen sig til de kommende års udvikling i EF, herunder specielt til planerne om at etablere en økonomisk-monetær union, fjernelse af grænserne og skatte- og afgiftsharmonisering?«

Af Gade (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 9/5 89. Fremme af forespørgslen vedtaget 12/5 89).

Begrundelse

Gade (SF):

Der er to grunde til, at SF har ønsket denne forespørgselsdebat. For det første mener vi, at Folketingets partier klart skal tilkendegive deres synspunkter på de mest brændende spørgsmål i forhold til EF også her fra Folketingets talerstol før valget til EF-Parlamentet. Det er uden tvivl de mere og mere aktuelle planer om at lave en økonomisk-monetær union, som fremgår af Delorsplanen, og spørgsmålet om total fjernelse af grænserne og planerne om afgiftsharmonisering, der trænger sig mest på.

Andre emner er også vigtige, men det er de tre emner, der står i forgrunden i den politiske debat i alle EF-landene. Det er ganske stærke

udspil, og de burde kræve rimeligt klare svar inden valget til EF-Parlamentet.

For det andet er specielt spørgsmålet om etablering af en økonomisk-monetær union nu så tæt på den første politiske afklaring, at vi kan forvente, at Danmark skal afgive endelig melding på topmødet i Madrid i juni 1989. Der er dermed lagt op til den vigtigste afgørelse i EF siden EF-pakken. Det danske svar på Delorsplanen skal drøftes åbent i folketingsalen og ikke blot henvises til Markedsudvalgets mere kølige skygge. Der er brug for en klar afvisning af planen i stedet for at lurepasse.

Vi håber, at denne debat kan være med til at skabe klarhed.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Schlüter):

Vi står nu over for valget til Europa-Parlamentet den 15. juni, og det er med tilfredshed, regeringen noterer sig, at samarbejdet i EF er inde i en virkelig god gænge. Fællesskabet gør gode fremskridt hen imod målet om det indre marked i 1992. En stærkere konkurrence gennem øget økonomisk integration vil lede til en mere effektiv produktion og til øget velstand.

Den nye dynamik i EF er også baggrund for den øgede interesse for et nærmere samarbejde, som vi nu registrerer i de øvrige vesteuropæiske lande, herunder ikke mindst – og det er jo spændende for os – hos vore skandinaviske naboer.

Jeg synes, Danmark kan se på alt dette med særlig tilfredshed, fordi konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i København i december 1982 – så længe er det egentlig siden – var et vigtigt gennembrud for den store idé om et indre marked og etableringen af et særligt ministerråd derfor.

Man kan vist godt sige, at det er et interessant spørgsmål, hvorfor EF-samarbejdet i de sidste 5-7 år har fundet nye kræfter, mens det i det foregående tiår egentlig var karakteriseret af manglende dynamik. Jeg tror, man finder en vigtig forklaring i den større overensstemmelse i medlemslandenes økonomiske politik. Ved at satse på økonomisk vækst ved lav inflation har man i Europa fået nedbragt inflationen til niveauet fra 1960'erne og fået stoppet væksten i arbejdsløsheden, men arbejdsløsheden er jo stadig alt for høj. Det må alle være opmærksom på, når den økonomiske politik skal udformes.